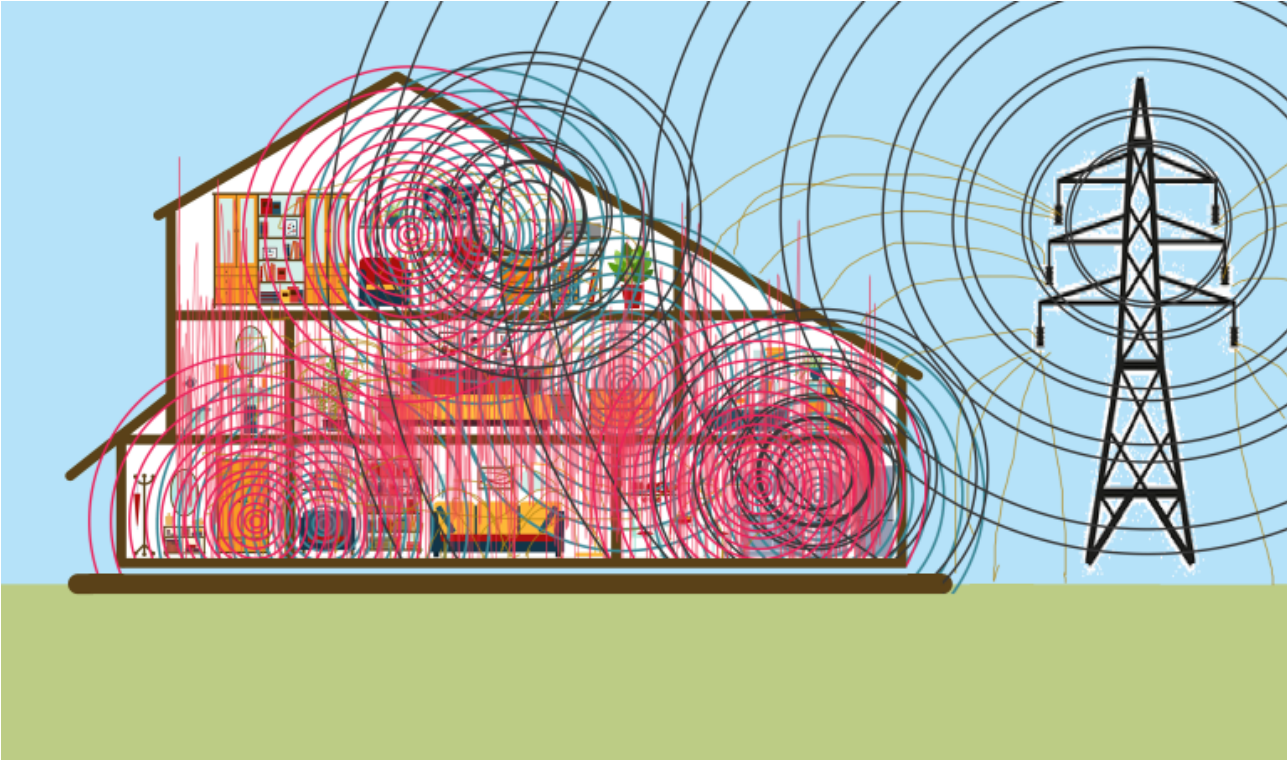

AMS: En elektrikers kamp mot uforstanden

Denne teksten ble først publisert på <http://einarflydal.com> den 13.02.2019.

Visjon for noen - mareritt for andre: Elektrotåka fra smarthus-teknologien vil øke med AMS

Odd-Gunnar Roed er elektriker og har dessuten interessert seg mer enn de fleste for strømmens ulike egenskaper. Nå sloss han mot Skagerak Nett som forsøker å påtvinge ham en strømmåler ved hjelp av usannheter.

Men Odd-Gunnar vet hva han snakker om. Han har sendt meg sine sakspapirer, og de er interessante. De som har lest Franz Kafkas fortelling om Josef K sitt møte med byråkratiets virkelighetskonstruksjoner, kjenner seg nok igjen. I denne bloggposten finner du en argumentasjonsanalyse som du antakelig også kan bruke på brevene du har fått fra ditt eget nettselskap.

Odd-Gunnars sak viser hvordan Skagerak Nett farer med usannheter - bevisst eller ubevisst - i bestrebelsene på å overbevise sine kunder. Og de viser at Skagerak Nett, på samme måte som andre strømnettselskaper, skylder på NVE for helsefaren som selskapet selv har ansvaret for at det påfører sine kunder. Dessuten gir sakspapirene et eksempel på hvordan leger forsøker å strekke seg for å hjelpe sine pasienter uten å komme i konflikt med Helsedirektoratet (ulovlige) forbud mot å utstede attester.

Sakspapirene som omtales her, har jeg samlet i en [PDF](#). Her får du en argumentasjonsoversikt og mine kommentarer:

Rett før jul, 21.12.2018, skriver Odd-Gunnar et langt brev til Skagerak Nett der han forklarer hvorfor han gjentatte ganger har avvist montører og folk som har ringt for å få montert AMS-måler hos ham. Hans brev viser at Odd-Gunnar både er kunnskapsrik, erfaren og belest om emnet. Han konkluderer med at han slett ikke vil ha en slik "helsebombe" inn i huset, og at han "vil kjempe med nebb og klør" både for seg selv, sin familie og sine leietakere.

Et slikt brev er å regne som en søknad om fritak, selv om det er betydelig lengre enn den ene setningen som trengs: "Jeg søker herved om fritak fra AMS-målerens trådløse kommunikasjon."

Men så er det jo slik at NVE tolker forskriftens formulering om fritaksbetingelsen "vesentlig dokumentert ulempe" som at "ulempe" skal dreie seg om *helseplager* og at disse må være *akutte*: Akutte helseplager har ikke Odd-Gunnar. Kanskje kona, riktignok. Derimot vet han mye om at helseplagene kan komme *på sikt*, og at slik stråling gir betydelig økt risiko og at dette er godt dokumentert. En slikt økt helserisiko ønsker han ikke å utsette seg og andre for. Det holder imidlertid ikke slik NVE tolker sin egen forskrift.

NVE tolker også dokumentasjonskravet i forskriften som at de akutte helseplagene må attesteres av lege eller psykolog, mens det overveldende flertall forskningsrapporter, som jo viser at slike virkninger generelt kan komme i deler av befolkningen, og som innebærer at det må påregnes skadevirkninger på sikt, ikke godtas. Samtidig har jo Helsedirektoratet gitt legene forbud mot å attestere at folk kan få helseplager av strålingen fra målerne. (Et forbud som juristene riktignok sier er uholdbart.)

Så hvordan kunne da legen da gi Odd-Gunnar en slags attest uten å sette seg opp mot Helsedirektoratet? Jo, tenkte han nok, ved at han attesterte på brevet til Skagerak Energi at hans pasient "er ved sine fulle fem". Da er formalitetene i orden, ettersom legen ikke har godt god for at Odd-Gunnar reagerer på mikrobølgene fra AMS-målere. Så det er et forsøk verd.

Rett over nyttår, 3.1.2019, får Odd-Gunnar en lang epost fra en kundebehandler i Skagerak Nett. Hun meddeler at Odd-Gunnar får avslag på sin søknad om fritak, fordi påtegningen fra legen ikke er tilstrekkelig. Kundebehandleren vil forøvrig fortelle Odd-Gunnar at det slett ikke er grunn for engstelse, for strålingen er jo så *svak, sjelden og kortvarig*. Det er en misvisende påstand vi kjenner igjen fra Strålevernets nettsider og informasjonsark.

Eposten fra kundebehandleren hos Skagerak Nett består av en lang rekke avsnitt som går igjen hos myndighetene og hos kraftselskapene og deres organisasjoner. De er fulle av halvsannheter, omgørelser av relevant informasjon, og direkte feil. Slik sprer og vedlikeholder bransjen en rekke myter som bransjen kanskje tror på selv, ikke undersøker slik den bør når den blir klar over at myndighetene kanskje svikter, og uansett finner det hensiktsmessig å benytte seg av.

Her får du påstandene i kortform. Hele brevet fra Skagerak Nett ligger i PDF-en sist i bloggposten:

1. *Som strømkunde har du forpliktet deg til å godta at nettselskapet får plassere inn en AMS-måler med mikrobølget kommunikasjon i sikringsskapet ditt.*

Kommentar: Det har du selvsagt ikke forpliktet deg til dersom måleren påfører deg en dokumentert og unødig helserisiko som det ikke er informert om og som går utover det som er alment akseptert. Odd-Gunnar har lest mer enn nok til å forstå at det gjør mikrobølgekommunikasjonen fra en AMS-måler. Er det økt helserisiko inne i bildet, aktiviseres en rekke forskrifter og lover som går foran forpliktelsene til å gi nettselskapet adgang til å plassere utstyr i sikringsskapet.

2. *Strømnettselskapet er pålagt av myndighetene [NVE] å bytte ut måleren innen 01.01.2019.*

Kommentar: Verken NVE eller andre myndigheter har ansvaret for valg av den trådløse kommunikasjonsteknologien til målerne. Kommunikasjonsteknologien er det strømnettselskapet selv som har valgt, og det er denne teknologien som skaper helseproblemene - hva enten akutte eller over tid. Strømselskapet er slett ikke pålagt å installere denne teknologien, men kunne ha valgt en annen som ikke er helsefarlig, f.eks. kabling, eller som innebærer langt mindre eksponering (f.eks. GPRS med samleantennor)

lengre borte), og langt sjeldnere dataoverføring.

3. *Grensene som dette trådløse utstyret holder seg innenfor, er anbefalt av Den internasjonale kommisjonen for vern mot ikke-ioniserende stråling. Både Verdens helseorganisasjon (WHO) og norske myndigheter følger disse anbefalingene.*

Kommentar: Dette er både misvisende og direkte feil. ICNIRP er en bitteliten privat stiftelse med et navn som får denne lille organisasjonen til å virke stor og offisiell. ICNIRP presiserer i sine retningslinjer at de kun angir referanseverdier for hvor lav eksponering som bør anbefales for å sikre mot *akutte oppvarmingsskader*. ICNIRP overlater så til stater og arbeidsgivere å fastsette grenseverdier mot dette, såvel som mot andre skadeårsaker enn oppvarming.

Det er disse anbefalingene - at stater og arbeidsgivere selv må sette undersøke farene og sette grenseverdier - som det lille to-mannskontoret i Verdens helseorganisasjon (WHO) som stiller med slikt, følger. Oppvarmingsfaren er altså et ytterste rammeverk. Samtidig har WHO's kreftforskningsinstitutt IARC klassifisert all radiobølget stråling i fareklasse 2B, som betyr at den kan være kreftfrembringende. Det er samme fareklasse som en del annet som vi advares mot å innta for mye av (kaffe) og som krever faremerking (benzen).

I Norge har vi ikke fastsatt lavere grenser for å sikre mot andre skadeårsaker enn akutt oppvarming, til tross for solid påvisninger i forskningen av andre årsaker som virker ved langt svakere eksponeringer, akutt såvel som over tid. Norsk strålevern (Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet, DSA) hevder at strålingen fra AMS-målerne er ufarlig, og viser til dokumenter som sier at helsefaren *ikke er avklart*. Norsk strålevern følger således ikke ICNIRP, men går lenger enn det har dekning for i å garantere for at utstyret ikke er skadelig.

4. *Folkehelseinstituttet (FHI) har gjennomført en ekspertutredning og kunne ikke identifisere noen negative virkninger.*

Kommentar: Dette er villedende og feil. FHI har ikke gjennomført noen slik utredning. FHI har derimot utgitt en *utvalgsrapport* (Alexander & al 2012). Den er det bare utvalget selv som går god for (se rapportens innledning). FHI understreker at FHI ikke har noe som helst ansvar for innholdet i rapporten. Det er bekreftet i epost fra Camilla Stoltenberg til undertegnede 18.10.2014, der hun presiserer FHIs rolle slik: "Folkehelseinstituttets rolle har vært å lede og å delta i en ekspertgruppe med deltakere fra flere fagmiljøer i inn- og utland, for å vurdere mulige helseeffekter av høyfrekvente elektromagnetiske felt."

Utvalget bak rapporten besto så godt som utelukkende av gjengangere i det nettverket som ICNIRP har skapt, og er kjent for alltid å hevde at ingen farer kan påvises. Den meget kritiske motrapporten som kler "FHI-rapporten" naken, er aldri blitt offentlig kommentert eller diskutert av myndighetene (Glomsrød & Solheim 2012).

5. *Signalet fra Aidon AMS-målere er svært svakt og kort og sjelden, i alt bare noen få minutter per døgn.*

Kommentar: Signalet må vurderes utfra *maks. utgangseffekt*, som det har i perioder, ikke utfra hvor svakt det *kan* være. Maks. utgangseffekt er rundt tre ganger sterkere enn maks. utgangseffekt fra en 3G mobiltelefon. Det er altså ikke å regne som svakt, og ikke svakere

enn en mobiltelefon. Signalene kommer så ofte, i utgangspunktet hvert 0,6 sekund, at de er å regne biologisk sett som døgnkontinuerlige. De sender svært korte, men voldsomme "utbrudd" med lave frekvenser. Slik signalering er solid påvist å ha sterke biologiske virkninger, bl.a. på stoffskiftet. At disse pulsene er så korte, gjør at de tilsammen ikke varer mer enn få minutter i døgnet, selv om de biologisk sett kommer "hele tida".

6. *Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (NKOM) overvåker strålingen ved å foreta målinger:*

Kommentar: NKOM har foretatt målinger og erklært at strålingen er så svak at det ikke er grunn til å følge dette opp. NKOM bruker da kun ICNIRPs retningslinjer som referanse. Disse målingene er derfor verdiløse for å vurdere helserisiko utover akutt oppvarmingsfare: Målingene til NKOM viser naturlig nok at strålingen fra AMS-målerne overhodet ikke kan gi oppvarmingsfare. Men de samme målingene viser at strålingen ligger svært langt over de føre-var-referanser som anbefales av den europeiske organisasjon for miljømedisinere (Belyaev 2017). Se tabeller side NN i (Grimstad & Flydal 2018, vedleggets s. 40-42).

7. *Sammen med ekspertgrupper og vitenskapelige komiteer gjennomgår DSA (før: Statens strålevern) all tilgjengelig forskning på strålingsområdet jevnlig. Vurderingene holder høye kvalitetskrav.*

Kommentar: DSA baserer seg på ekspertgrupper og komiteer som slett ikke gjennomgår "all tilgjengelig forskning på strålingsområdet". Det påvises gang på gang hvordan disse komiteene siler bort solid forskning som påviser helseskader ved stråling som er for svak til å skape oppvarming. Nøkkelpersoner i disse utvalgene er alltid tilknyttet ICNIRP eller WHO's lille samarbeidende kontor, og der er vanlig med interessekonflikter og at de bygger på andre utvalg som de selv er med i. Utvalgene og deres vurderinger kritiseres skarpt i en rekke vitenskapelige analyser (f.eks. Glomsrød & Solheim 2012, Starkey 2015, Pall 2016) såvel som i pressen (Eliassen 2019).

Den 4.1.2019, dagen etter avslaget, fikk så Odd-Gunnar et nytt brev fra Skagerak Nett. Der får han beskjed om at måleren snart skal byttes, og det står diverse standardinformasjon om at det fins en fritaksmulighet, samt at de som får fritak, må betale kr. 2 370 per år i økt nettleie. Får du fritak fordi du vil unngå et helserisiko som du har forstått er svært godt vitenskapelig dokumentert, skal du altså betale ekstra. De mindre informerte, som av ren uvitenhet lar installatøren installere det fagfolk såvel som Odd-Gunnar ser på som en "helse-bombe", får slippe dette gebyret.

Vi får se hvor lenge dette gebyret får lov til å leve. Hadde det, for eksempel, vært et individuelt ilagt gebyr for å slippe asbest-tilsetning i brødet, eller for å bruke rullestolrampen inn og ut av butikken, hadde det fått en ganske kort levetid. Huseiernes landsforbund jobber visst med gebyrsaken ([bloggpost 24.11.2018](#)).

I skrivet fra Skagerak Nett står det også at man kan klage til NVE. Det skal Odd-Gunnar nå gjøre. Så får han se hva de sier. Så langt har NVE ikke gitt en eneste klage utfra helse medhold. Argumentet fra OED og NVE har hittil i hovedsak vært som følger, og har vært en Kafka verdig:

1. Vi her i OED og NVE er jo bare ingeniører, så dette med helse kan vi ingenting om, og det er ikke vårt ansvar. De overfølsomme får holde seg hjemme. ([bloggpost 08.09.2017](#))
2. Strålevernet og Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet bevitner at strålingen fra AMS/smartmålerne ikke innebærer helsefare. (Underforstått: Blir du syk, skyldes det egentlig bare unødig angst.)

3. Har du ikke legeattest på at du blir akutt syk, tilfredsstill du ikke kravet til fritak, slik NVE tolker forskriften.
4. Prosessen bak innføringen har fulgt byråkratiets og politikkers spilleregler.
5. AMS er bra og viktig for landets strømforsyning og vil føre til mange attraktive tjenester framover som en selv og naboene ikke bør gå glipp av.

Ovenfor og i andre bloggposter har vi sett hva disse argumentene er verd.

Odd-Gunnar er forresten ikke den eneste elektriker som sender meg eposter. Jeg har fått eposter og telefoner med omfattende argumentasjon for hvor avsyndig de synes det er å innføre slike mikrobølgesendere i sikringsskapene bortetter fra et tosifret antall - i tillegg til henvendelser fra radioingeniører. Og det er stort sett helsevirkninger det går på.

Har du allerede fått montert AMS-måler i huset fordi du stolte på nettselskapets og NVEs argumenter, er det kanskje på tide å forlange kommunikasjonsdelen fjernet? Se [bloggpost 5.2.2019](#) for hvordan du går fram.

Einar Flydal, den 13. februar 2019

PDF-versjon av korrespondansen: [Odd-Gunnar-Roed-korrespondanse-21122018-04012019.pdf](#)

Referanser

Advokatfirmaet Erling Grimstad AS og Flydal, Einar: Smartmålerne, jussen og helsa, Z-forlag, 2018, <https://einarflydal.com/nedlastinger/>

Alexander, Jan m.fl.: Svake høyfrekvente elektromagnetiske felt – en vurdering av helserisiko og forvaltningspraksis, FHI-rapport 2012:3, Folkehelseinstituttet, 2012, lastes ned fra <http://www.fhi.no/>

Belyaev, I., Dean, A., Eger, H., et al: EUROPAEM EMF Guideline 2016 for the prevention, diagnosis and treatment of EMF-related health problems and illnesses. Reviews on Environmental Health, 31(3), pp. 363-397. doi:10.1515/reveh-2016-0011, i **dansk oversettelse** her: <https://einarflydal.com/wp-content/uploads/2017/08/europaem-emf-vejledning-dansk-v3-m-bilag-27072017.pdf>

Eliassen, Ingeborg: Strålevernet baserer seg på omstridt forskergruppe, Stavanger Aftenblad, 28.01.2019, <https://www.aftenbladet.no/innenriks/i/m60aEg/Stralevernet-baserer-seg-pa-omstridt-forskergruppe>

Glomsrød, Solveig, Solheim, Ida: Helsevirkninger av elektromagnetiske felt, 2012, http://www.felo.no/fileadmin/red/Rapporter/Helsevirkninger_av_elektromagnetiske_felt_felo_content_download_4761_36728_file_Helsevirkninger_av_elektromagnetiske_felt.pdf.pdf

Pall, Martin: Scientific evidence contradicts findings and assumptions of Canadian Safety Panel 6: microwaves act through voltage-gated calcium channel activation to induce biological impacts at non-thermal levels, supporting a paradigm shift for microwave/lower frequency electromagnetic field action, Reviews on Environmental Health, April 2015, <http://www.degruyter.com>

Starkey, Sarah J.: Inaccurate official assessment of radiofrequency safety by the Advisory Group on Non-ionising Radiation, Rev Environ Health 2016; 31(4): 493–503, DOI 10.1515/reveh-2016-0060

